

Ya meşveret Ya izmihlâl

Ömer Önbaş¹ Nahit Topaloğlu²
Nejdet Pehlivan³

1. Prof. Dr. Düzce Üniversitesi Tıp Fak. 2. Eğitimci 3. Eğitimci

*(Bu makale mâbeynlerinde İhlâs okumalarından lem'alanın
bir şahs-ı manevî yazısıdır)*

Özet

Risale-i Nur Külliyyatı içerisinde zaman tahdidi konulan ve en geç 15 günde bir okunmalı kaydı düşülen İhlâs Risalesi, Nurâniyet sırrına sahip bir risaledir. Risale-i Nur'un hemen her bölümünde âşikâr veya gizli, bu risalenin lem'aları fark edilir. Bu lem'alar beraber, dikkatli, müzakereli okumalarda daha ziyade parlar. Risale-i Nur'un meslek ve meşrebinin orijinal temeli bu risalede toplanmıştır. Bu açıdan İhlâs Risalesi'ne; Şahs-ı Manevî Risalesi, Meşveret Risalesi, Meslek-Meşrep Risalesi gibi birçok tanımlamalar da yapılabilir.

Anahtar Kelimeler

İhlas, meşveret, şahs-ı manevi, uhuvvet, meslek ve meşreb

Giriş

İhlâs kelimesi, "Allah için olmak, samimi olmak" manalarında halk arasında yaygın olarak kullanılır. Risale-i Nur'da ihlâs kelimesinin bu anlamda kullanıldığı yerler çoktur. Ancak 21. Lem'a olan İhlâs Risalesi'nde İhlâs, nurun prensibi ve mesleğini tanımlamak için kullanılır. Bu Lem'ada İhlâs kelimesi "Allah için olmak" anlamını da içine alacak şekilde, küllî bir mesleğin prensiplerinin bütünüdür. İhlâsın klasik manası ile ele alındığı, yalnız "Allah için olma, samimi olma" eksenli kavrayışlar, meslek olarak İhlâsı an-

Risale-i Nur'un genelinde, şahıs merkezli hizmet anlayışları değil, şahs-ı manevî merkezli bir yapılanma ve hizmet anlayışı esas alınır. Münazarat'ta "Acaba daha Sultan Hamid gibi padişah tahta çıkmayacak mıdır? Eski hâl hiç olmayacak mıdır?" suallerine Üstadımız: "Size kısa bir söz söyleyeceğim; ezber edebilirsiniz: İşte, eski hâl muhal; ya yeni hâl veya izmihlâl." vecizesiyle cevap vermiştir.

lamanın önünde perdedir. İhlâs Risalesi', Risale-i Nur'un meslek ve meşrebinin tam ortasında, anlaşılması, kabul edilmesi ve nefse tatbik edilmesi en zor risaledir. Bu makalede, Risale-i Nur şahs-ı manevîsinin "hürriyet, meşveret, uhuvvet, istiğna, iktisat, cemaat, keyfiyet, siyaset, iştirak-i emvâl" gibi temel prensipleri ile İhlâs Risalesi' arasındaki âşikâr veya gizli alâkaların bir kısmı beyan edilecektir.

Risale-i Nur'da Meslek Olarak İhlâs

Kastamanu Lahikası'nda geçen "*Risale-i Nur'un kitapları birbirine tercih edilmez, her birinin kendi makamında riyâseti var.*"¹ ifadesine rağmen, İhlâs Risalesi; zaman tahdidi konularak "Lâakal her 15 günde bir okunmalı." şartı getirilen, ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtaç olduğumuz "Nurâniyet sahibi bir risale" olarak karşımıza çıkar. İhlâs Risalesi; omzumza ihsan-ı İlahî tarafından yüklenen hizmet-i kudsiyede, çok kesretli ve şiddetli ehl-i dalaletle karşı mağlup olmayıp bir şahs-ı manevî çıkarabilmek, muhtaçları hakikate ve ihlâsa davette bir şüphe bırakmamak, rıza-yı İlahîden başka o hizmet-i kudsiyeyi hiçbir şeye âlet etmemek ve şahsî mes'ûliyetten kurtulup azîm kâr elde etmek için bütün kuvvetimizle kazanmaya mecbur ve mükellef olduğumuz ihlâsı elde etmenin yollarını bize açacak, çok nurlar ve çok kuvvetlerin olduğu bir risaledir.

Risale-i Nur'un genelinde, şahıs merkezli hizmet anlayışları değil, şahs-ı manevî merkezli bir yapılanma ve hizmet anlayışı esas alınır. Münazarat'ta "Acaba daha Sultan Hamid gibi padişah tahta çıkmayacak mıdır? Eski hâl hiç olmayacak mıdır?" suallerine Üstadımız: "Size kısa bir söz söyleyeceğim; ezber edebilirsiniz: İşte, eski hâl muhal; ya yeni hâl veya izmihlâl." vecizesiyle cevap vermiştir.² Çünkü zamanın Bedüi, Kastamonu Lâhikasında: "Zaman cemaat zamanıdır, ehemmiyet ve kıymet şahs-ı manevîye göre olur. Maddî, ferdî ve fanî şahsın mahiyeti nazara alınmamalı." ve "Şahıs dâhi de olsa cemaat olarak saldıran ehli dalâlete karşı mağluptur." hükmünü koymuştur.³

Hutbe-i Şamiye'de: "Neden şûra'ya bu kadar ehemmiyet veriyorsun? Ve beşerin, husûsan Asya'nın, husûsan İslamiyetin hayatı ve terakkisi nasıl o şûra ile olabilir?" sorularına verilen cevapta -Nurun Yirmi birinci Lem'a-ı İhlâs'ında izah edildiği gibi- haklı şûranın ihlâs ve tesânüdü netice vereceği anlatılmaktadır.⁴ Dolayısıyla İhlâs Risalesi haklı şûrayı tesis eden bir risaledir. Bu ise büyük bir kuvveti ve sağlam bir şahs-ı manevîyi temin etmektedir. Oysaki sağlam bir şahs-ı manevîyi oluşturmak için meslek risalesi olarak yazılan İhlâs Risalesi'nde mevzu edilen "ihlâs" mefhumuna, sadece "samimi olmak" ya da sadece "Allah rızası" anlamını yükleyen bireyler, samimi olduğuna inandıkları bir fikirle şahs-ı manevîyi bozabilir, üstelik bu davranışlarını da fevkalâde ihlâslarına bağlayabilirler. Dolayısıyla Risale-i Nur'da ihlâs kavramını, klâsik anlamıyla sınırlamaktan ziyade, bir "meslek" olarak düşünmek gerekir.

1. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.25.

2. Bediüzzaman Said Nursî *Eski Said Dönemi Eserleri, Münazarat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.233.

3. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 12007, s.19.

4. Bediüzzaman Said Nursî, *Eski Said Dönemi Eserleri, Hutbe-i Şamiye*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.356.

İhlâs Risalesi'nde geçen dört düsturun tamamı, bir masayı oluşturan dört ayak gibi bir bütün olarak düşünölmelidir. Masanın ayaklarından birisinin eksik oluşu, nasıl masanın dengesini bozup üzerindeki emekleri zâyî ediyorsa, İhlâs Risalesi'nin dört düsturunun tamamının daima bir arada olmasıyla mesleğimizin esası olan "ihlâs" var olacak ve devam edecektir. Ancak bu düsturların uygulanmasında bir tertip sırası vardır. Nasıl ki Kâbe etrafında tavaf sırasındaki bir dönüşün şavt sayılabilmesi için, her şavtın Hacer'ül-Esved'den başlaması ve bu esnada niyetin gözden geçirilmesi gerekir. Sonraki aşamalarda bu niyete sadık kalınarak Kâbe'nin dört köşesinin dönölmesi ve tekrar başlangıç noktasına ulaşılması ile ibadet makbul olacaktır. Aksi hâlde bu dönüşün yarıda kesilmesi ya da tamamlanmaması, şavtı geçersiz kılacak ve tekrarını zorunlu hâle getirecektir. Aynı bu misal gibi 21. Lem'adaki dört düsturun tamamının bizatihi ifâsı ve tamamlanması ile İhlâsın varlığından söz edilecektir. Risale-i Nur'da kullanılan sırr-ı temsil metoduna göre; nasıl ki tavaf esnasında, en feyizli köşe olan Hacer'ül-Esved'de durup dönüşü tamamlamamak, tavaf ibadetini iptal eden, cezayı mucib bir hâl ise, İhlâsın dört düsturundan birinin terki de benzer neticeyi verecek ve İhlâsı kıracaktır.

Birinci düsturda yer alan "Amelimizde Rıza-i İlahî olmalı." ⁵ ifadesi, Hacer'ül-Esved'deki selamlama ve niyet gibidir. Bu niyet, ibadetin tüm safhalarında korunmalıdır. Yer yer kabz ve bast hallerine şahit olacağımız dönüşün tamamlanması için bu niyete sâdik kalınarak Allah'a dayanılması ve hac ibadetindeki tüm niyetlerin içerisinde sürekli tekrarlanan "Allah'ım bunu bana kolaylaştır." virdinin daima tazelenmesi lazımdır. Gaflet hâlinin ârız olmaması ve farkındalığın artırılması için tevehhümü ebediyeti kaldırıp lezzetleri acılaştırılan ölüm hakikatının ve masnuattaki tefekkür-i ilahîden gelen huzurda olma bilincinin sürekli canlı tutulması lazımdır. Bu hâl, günlük Risale okumaları ve müzakereli dersler ile mümkündür.

İkinci düsturda şahs-ı manevînin tesisi vardır. Bir vücudun âzâlarının birbirine yardımcı ile ruh ve hayatın devamı nazara verilir. Organlar arasındaki rekabet, tenkit, itiraz, cismi dağıtacağı gibi ruhu da kaçıtır. Şahs-ı manevî ruhunun da yaşaması bu düstura bağlıdır. Kastamonu Lahikası'nda geçen bir mektupta: "Her zamandan ziyade bu fırtınada tesânüdümüzü ve ittihadımızı muhafazaya ve birbirimizin kusuruna bakmamaya, birbirimizi tenkit etmemeye, Risale-i Nur'un vazife-i kudsiye-i imaniyesi hesabına mükellef ve muhtaç" olduğumuz, Nur talebelerine bir vazife olarak hatırlatılır. ⁶ Bu durumun aksı, şavtı ikinci köşede kesmek gibi ibadetin tamamlanmasını engeller.

Kardeşleri tenkit, zâhiren haklı sebeplere dayanabilir hatta kişi bunu hak namına yaptığına inanıp tenkitte ısrar da edebilir. Ancak bu durum, Risale-i Nur'daki ihlâsın ikinci düsturunun ihlali demektir.

"Veledin hakkı yoktur ki, pederine karşı hak dava etsin. Pederini haksız görse de, ona isyan edemez." hakikati gibi, kişi; hak dava etme ve tenkit etme hakkının olmadığını anlamakla, nefsin tuzağına düşmez. ⁷ Yoksa ken-

*Kardeşleri
tenkit, zâhiren
haklı sebeplere
dayanabilir hatta
kişi bunu hak
namına yaptığına
inanıp tenkitte
ısrar da edebilir.
Ancak bu durum,
Risale-i Nur'daki
ihlâsın ikinci
düsturunun ihlali
demektir.*

5. Bediüzzaman Said Nursî, *Lem'alar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.391.

6. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.319.

7. Bediüzzaman Said Nursî, *Sözler*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s 1041.

*Fabrikanın çark-
ları ve vücudun
âzâları misalleri
ile vâhidîyet
içerisinde ehadiyet
tecellisi anlatılır.
Nasıl ki bir fabri-
ka çarklarının tü-
müyle aynı olması
beklenmez ancak
her çark kendi
farklılığını ve fre-
kansını koruyarak
umumi maksat
için fabrikanın
âhenkli ritmik tik
taklarına uyma-
lıdır.*

di haklılığını ortaya çıkarmaya mâtuf gayret ve konuşmalar, şahs-ı manevîyi bozar. Artık tenkitlerin haklı ya da haksız olmasının bir önemi yoktur. Kastamonu Lahikası'nda geçen "Nefis ve şeytan sizi, kardeşinize karşı itiraza ve haklı tenkide sevk ettiği zaman deyiniz ki: 'Biz değil böyle cüz'ü hukukumuzu, belki hayatımızı ve haysiyetimizi ve dünyevi saâdetimizi Risale-i Nur'un en kuvvetli râbitası olan tesânüde feda etmeye mükellefiz. O bize kazandırdığı netice itibarıyla dünyaya, enâniyete ait her şeyi feda etmek vazifemizdir.' deyip nefsinizi susturunuz. Medar-ı nizâ bir mes'ele varsa meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız; herkes bir meşrepte olmaz. Müsâmahayla birbirine bakmak şimdi elzemdir." ⁸ cümleleri ile, problem çözüme yerinin yalnızca meşveret ortamı olduğu prensibi vurgulanır.

Fabrikanın çarkları ve vücudun âzâları misalleri ile vâhidîyet içerisinde ehadiyet tecellisi anlatılır. Nasıl ki bir fabrika çarklarının tümüyle aynı olması beklenmez ancak her çark kendi farklılığını ve frekansını koruyarak umumi maksat için fabrikanın âhenkli ritmik tik taklarına uymalıdır. Çarkların muhtelifliğiyle beraber fabrikanın âhengi, akordun mükemmel olmasına bağlıdır. "Medâr-ı nizâ bir mes'ele varsa meşveret ediniz." prensibi, bu ihlâs makinesinin yegâne ayar vasıtasıdır. Bediüzzaman, Kastamonu Lahikası'nda şahs-ı manevî ve meşveretin önemini anlatmak için fâş edilmesi gereken gizli bir hakikati açıklar: "Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi ve o şahs-ı manevîyi temsil eden has şâkırtlerin şahs-ı manevîsi Ferid makamına mazhar oldukları için, değil hususî bir memleketin kutbu, belki ekseriyet-i mutlakayla Hicaz'da bulunan kutb-ı âzâmin tasarrufundan hariç olduğunu ve onun hükmü altına girmeye mecbur değil." cümleleri ile, meşveret kararlarının Ferid makamının kararları olduğunu hatırlatır. ⁹ Meşveret haricinde yapılan zerre miktar tenkit, takaddüm ve tahakküm, bu nazik fabrikanın hassas çarklarına kaba, hoyrat bir müdahale manasına gelecektir ki fabrikayı karıştıracak, neticesiz, akim bırakacaktır.

Üçüncü Düstur "Bütün kuvvetinizi ihlâsta ve hakta bilmelisiniz." cümlesiyle başlar. Şavtın tamamlanması için üçüncü köşenin de dönülmesi gerekmektedir. Oysaki yolculuk uzundur ve şartların zorlaştığı anlar vardır. Çünkü azlık, zayıflık, fakirlik ve kuvvetsizlikle beraber omzuna ağır, büyük, umumî ve kutsî vazifeler yüklenmiş İhlâs yolcusu, kendisini zaman zaman yorgun ve güçsüz hissetmektedir. Dünyevî hâkim güçlerin tehditleri onu duraklatabilir veya suret-i haktan görünen pembe teklifleri ilgisini çekebilir. Ve bu noktada en câzip teklifler siyasetten gelecektir. İşte bu teklifler, dönüşü, üçüncü köşede durdurabilir ve yarım bıraktırır. Üçüncü düsturun başında geçen "Bütün kuvvetinizi ..." ifadesindeki "bütün" kelimesi, diğer kuvvetleri tamamen nazardan ve itibardan düşürmek için kullanılmıştır. "Bütün" yerine "en büyük kuvvet" deseydi diğer kuvvetlerin de bir mecali olurdu, lâkin "ihlâs ve hak" dışında hiçbir güce istinat etmemek, bütün kuvvetimizi ihlâs ve hakta bilmek, mesleğimizin temel esaslarından birini teşkil etmektedir.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de pek çok dinî cemaat ve sivil toplum örgütleri için güç denince akla ilk gelen şey "siyaset"tir. Hâlbuki üsta-

8. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.336.

9. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.278.

dımız: “Biz müspet hareket etmeye mecburuz. Elimizde Nur var, siyaset topuzu yok. Yüz elimiz de olsa, ancak Nura kâfi gelir.” demektedir. ¹⁰ Bütün kuvvetimizi –siyasette değil- ihlâsta ve hakta bilmenin yolu da maddî ve manevî istîğnadan geçmektedir. Şualar’da geçen bir mektupta “Mustafa Kemal sana üç yüz lira maaş verip Kürdistan’a ve vilayât-ı Şarkiyeye, Şeyh Sinûsî yerine vâiz-i umûmî yapmak teklifini neden kabul etmedin?” sorusuna cevaben Üstadımız: “Eğer o teklifi ben kabul etseydim, hiçbir şey âlet olamayan ve tâbi olmayan ve sırr-ı ihlâsı taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi.” demiştir. ¹¹ Burada şahsî teklifleri reddetmesi bir derece anlaşılabilir ancak hizmetinin revâcî ve dâvâsı için kullanabileceği şark umumî vazîliği teklifini reddetmesi son derece ilginçtir. Bu yüzden istîğnâ, iktisad ve kanâati mesleğin esasları olarak zikreden Üstad, Risale-i Nur Külliyyatı içerisinde ihlâs ve iktisad risalelerine özel bir önem vermiş ve “Mâbeyninizde beraber okumalısınız.” notunu düşmüştür. ¹²

İhlâs mesleğinin korunmasında, istîğnâ prensibi çetin bir imtihandır. Üstadımız: “Ehl-i dünya ve ehl-i dalalet parasını ucuz vermez, kendine tâbi ve âlet etmekle elini uzatır.” sözleriyle bizi ikaz eder. ¹³ Bu virajda takılmamak ve aldanmamak için Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsinin görevlerinden birisi olan yüksek Kur’an siyasetini bilmek ve mesleğin vazgeçilmez bir cüzü haline getirmek gerekir. Büyük Mehdi’nin görevlerinin anlatıldığı 5. Şua’nın 19. Meselesinde “Büyük Mehdi’nin çok vazifeleri var. Ve siyaset âleminde, diyanet âleminde, saltanat âleminde, cihad âleminde çok dairelerde icraatları olduğu gibi ...” ifadelerinden, Mehdi-i Âl-i Resulün temsil ettiği kudsi cemaat şahs-ı manevîsinin, bu vazifeleri bütünüyle yapacağı anlaşılmaktadır. ¹⁴

1948’de 3.Said döneminin başında yazdığı bir mektupta “Evet büyük kusurlarımdan bir tek suçum: ‘Vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazifeyi, dünyaya bakmadığım için yapmadığımdan, hakikat noktasında affolunmaz bir suç olduğuna ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine, şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi.” cümleleri ile hayat-ı içtimâiyeye ait vazifeler tanımlanmıştır. ¹⁵ Risale-i Nur’un meslek ve meşrebinin temelini oluşturan hürriyet-i şer’iyeyi esas alan yüksek Kur’an siyasetini tâli bir mesele görüp, Üstadın tahşidat yaptığı hürriyet, meşrutiyet, demokrat manalarının altını doldur(a)mayanlar, bu konuda net bir şahs-ı manevî oluştur(a)madıklarından; ya tefritte kalıp Nur şahs-ı manevîsinin vazifelerini eksik bırakacak ya da ifrata düşüp mesleğin esasına zıt taraftarlık marazına yakalanarak hizmetini siyasetin câzibesine kaptırmakla yanlış basacaklardır. “Sakin sakın, dünya cereyanları, husûsan siyaset cereyanları ve bilhassa harice bakan cereyanlar sizi tefrikaya atmasın; karşınızda ittihat etmiş dalâlet fırkalarına karşı perişan etmesin.” ikazına mâsadak olup hasâretli bir yol ayrımına gireceklerdir.

Bediüzzaman’ın vefatından önce verdiği en son derste de ifade edilen “Ve

İhlâs mesleğinin korunmasında, istîğnâ prensibi çetin bir imtihandır. Üstadımız: “Ehl-i dünya ve ehl-i dalalet parasını ucuz vermez, kendine tâbi ve âlet etmekle elini uzatır.” sözleriyle bizi ikaz eder.

10. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.706.

11. Bediüzzaman Said Nursî, *Şualar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.460.

12. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Labikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.319.

13. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Labikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.295.

14. Bediüzzaman Said Nursî, *Şualar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.922.

15. Bediüzzaman Said Nursî, *Şualar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.616.

Tarih boyunca temel olarak iki meslek süregelmiştir. Bunlardan biri şahıs merkezli, ferde bağlı mesleklerdir. Diğeri ise merkezinde şahıs olmayan, kararların meşveretle alındığı şahs-ı manevîye dayanan cemaatî mesleklerdir. İşarâtü'l-İcaz'da sıratü'l-mustakîm ahabının özelliklerinin anlatıldığı bahiste "ve onların mesleklerinde butlan olmadığına işarettir. Çünkü ferdî olmayan bir meslekte, tevatür vardır; tevatürde butlan yoktur." demekle, cemaatî bir mesleğin Kur'anî dayanağı ortaya konmaktadır.

cihad-ı manevînin en büyük şartı da vazife-i ilâhiyeye karışmamaktır ki bizim vazifemiz hizmettir; netice Cenâb-ı Hakk'a aittir. Biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz. Ben de Celaleddin-i Harzemşah gibi, 'benim vazifem hizmet-i imaniyedir; muvaffak etmek veya etmemek Cenâb-ı Hakk'ın vazifesidir' deyip ihlâs ile hareket etmeyi Kur'an'dan ders almışım." prensibi ile ehl-i siyasetin yaptığı gibi sonuç merkezli değil, vazife merkezli çalışmak lazımdır.¹⁶ Aksi tavırlar, şahs-ı manevîyi bozacak, kanaatsizlik oluşturacak ve bu da şavtın kesilmesi ve tamamlanmaması anlamına gelecektir.

Dördüncü düstur yani son köşe ihlâs mesleğini kaybetmede dehşetli bir virağdır. Çünkü bu düsturun ifade edildiği satırlar "derin bir çukura düşmek ihtimali ya da ehli dalalete bilmeyerek yardım etme" gibi dehşetli ikazlarla biter.

Tarih boyunca temel olarak iki meslek süregelmiştir. Bunlardan biri şahıs merkezli, ferde bağlı mesleklerdir. Diğeri ise merkezinde şahıs olmayan, kararların meşveretle alındığı şahs-ı manevîye dayanan cemaatî mesleklerdir. İşarâtü'l-İcaz'da sıratü'l-mustakîm ahabının özelliklerinin anlatıldığı bahiste "ve onların mesleklerinde butlan olmadığına işarettir. Çünkü ferdî olmayan bir meslekte, tevatür vardır; tevatürde butlan yoktur." demekle, cemaatî bir mesleğin Kur'anî dayanağı ortaya konmaktadır.¹⁷ Oysaki Hz. Peygamber (asm), dört halife devri ve Hz. Hasan'ın altı aylık dönemi dışındaki uzun dönemlerde hem saltanatta hem de dini hizmetlerde şahıs merkezli meslekler revaçtaydı. O zamanın ilcaâtından olarak devlet idareleri hanedan usulüyle yönetilmekte ve manevî hizmetler ise mübarek tarikat silsilelerinde şahıs merkezli yürütülmekteydi.

Yirminci yüzyıla geldiğinde bir çok devletler, cumhuri demokratik rejimlere geçerek tek bir şahsın etkin olduğu yönetimleri terk ettiler ve hızla ilerleyip medenileştiler.

Manevî ve dinî hizmetlerde ise Risale-i Nur, şahıs merkezli bir yapılanma yerine, şahs-ı manevî eksensiz, meşvereti esas alan, müellifinin "Benim de bir reyim var." dediği, asr-ı saâdete ve dört halife devrine benzer bir yapılanmayı gerçekleştirmiştir. Bundandır ki Emirdağ Lahika'sında "Risale-i Nur'a tam beşinci halife nazariyle bakabiliriz...ve onun Şahs-ı Manevîsi Hazret-i Hasan Radıyallahu Anhın bir muâvini, bir mütemmimi, bir manevî veledi hükmündedir, denebilir." açıklaması yer almaktadır.¹⁸ Bu anlayış, hizmet mantalitesinde köklü ve büyük bir dönüşümdür. İşte bu şahs-ı manevî içerisinde hâlâ şahsa bağlı meslek arayışında olan sofi meşrep fitratlar, bu dördüncü dönemde içerden ya da dışarıdan müdahalelerle meslek kaymasına uğrayabilirler. Ve neticede şahsın merkeze yerleştirildiği bu tip yapılanmalar, yanlış olarak cemaat ismini alsada cemaat ruhu taşımazlar. Çünkü cemaatte, -fabrika çarklarının hürriyetleri dediğimiz- takaddüm ve tahakküm yoktur ve "Benim de bir reyim var." anlayışı tam hâkimdir.

Vâhidîyet içerisinde Ehadiyetin tecelli ettiği şahs-ı manevî sisteminde, çarkların farklı fitrat ve meziyetlerinden kaynaklanan, göz alıcı özellikler tezahür edebilir. Nazarlar o çarklara dönebilir. Bu teveccüh karşısında o fert, kendisini daha önemli, vazgeçilmez, müstakil bir çark zannederek şahsı manevîyi

16. Bediüzzaman Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.871.

17. Bediüzzaman Said Nursi, *İşaratu'l-İcaz*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.48.

18. Bediüzzaman Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.139.

unutma gafletine düşebilir. Buna sebep olacak esbaptan, yılandan akrepten kaçır gibi kaçmak gerektir. Tıpkı “Zinaya yaklaşmayın.” ayetinde olduğu gibi, burada ihlâsı kırmaktan değil, “ihlâsı kırarak esbaptan kaçmak” emredilmiştir. Hayat-ı ebediyeyi netice veren azim fabrikada çark olma bilincinin kalktığı, şahs-ı manevînin unutulduğu bu durum, dehşetli ve hasâretli bir alışverıştır. Manasız, lüzumsuz, zararlı, kederli, hodfurûşâne, sakil, riyakârâne, hissiyât-ı süflîye ve menâfi-i cüz’iyenin hatırı ve hürmeti için Kuran hizmetinin ve hakâik-i imaniyenin kudsiyetinin hürmeti ve hatırı kırılmış; kardeşlerin ve şahs-ı manevînin hukukuna da tecavüz edilmiş olur. İhlâs Risalesi’nin başındaki ayetlerde bu husus, “ayetlerin az bir dünya menfaatiyle değiştirilmesi ve nefsin günaha daldırılıp hüsrana düşülmesi” olarak tanımlanır. Hadis-i şerif de, rey sahibinin kendi reyini beğenmesini “fitne” olarak zikreder.¹⁹ İhlâs Risalesi’nde ise “Evet, bahtiyar odur ki, kevser-i Kur’âniden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev’indeki şahsiyetini ve enâniyetini o havuz içine atıp eritendir.” cümleleri ile, en çetin imtihanın, meşveret kararlarıyla fikirlenmek, meşveret havuzunda erimek, kendi hissiyât-ı nefsaniyemizi unutup kardeşlerimizin meziyyât ve hissiyâtıyla fikren yaşamak olduğu hatırlatılır. Aksi hâlde şahıs merkezli bir yapılanmanın yolu açılacak, büyüğüm bilir, ağam bilir zihniyetiyle, “abiler ve tâbiler” anlayışı hâkim olacaktır.

Çünkü bireyler, şahıs merkezli mesleklerde, kendilerini büyüklerin faziletlerine esir olarak kabul ederler, ayrıca o büyükte var sandıkları “en iyisini bilme, en doğrusuna karar verme” zannından dolayı gıptakârâne hallere düşüp o mübarek büyüklerini de tehlikeye atarlar. Oysa devir, artık şahıs merkezli yapılanmaların bittiği bir döneme girmiştir. Zaman cemaat zamanıdır. Ehli dalalet, cemaat olarak geldiği için, cemaatî bir şahs-ı manevî çıkarmak gerekir ki dayanabilsin. Hücûmât-ı Sitte’de “şeytan-ı ins, şeytan-ı cinden aldığı derse binâen...” satırlarından anlaşılıyor ki ehli dalaletin planlarında cemaatî ve çok yönlü bir taarruz söz konusudur. Ehli dalalet, şahsî mesleklerde, merkezdeki şahsın beşerî zaafılarından istifade ederek o şahsı etkilemekte ve onun bütün müntesiplerini de tesir altına almaktadır.

Oysa meşverete dayalı cemaatlerde şahs-ı manevî havuzu, fertlerin zaafınının birleşmesinden değil meziyetlerinin toplanmasından oluşan, sefine-i Nuh gibi emniyet edilen, metin, tevatür, urvetü’l-vüskâ olan bir yapılanmadır ve bu şahs-ı manevî, inayet-i ilahiyeye mazhardır. “Fertte bulunmayan şey cemaatte bulunur.” hükmünce, Kastamonu Lahikası’nda şahs-ı manevî için “Tam ve daimî bir üstaddır. O manevî Üstad, bu âciz kardeşinizden çok yüksektir; daha bana ihtiyaç bırakmıyor.” denmiştir.²⁰ Sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksat ve ittifak-ı vazife ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza veren dört tane dördün, dört bin dört yüz kırk dört kuvvetinde ve kıymetinde olma sırrını bozup “öne geç(ir)meler”, şahs-ı manevî mesleğini tezyif ederek, meşveretten doğan muazzam kuvveti kıracaktır. Bediüzzaman’ın “Meslek itibarıyla elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun!” dediği bu meslekten doğan güç, ehl-i dalalet tarafından da net olarak bilinmektedir. Ehl-i dalalet, bu kuvvetin kırılması ve kıymetinin tezyifi için bütün kuvvetiyle çalışır ve başlıca iki yol kullanır:

19. İbn-i Mace Fiten 21.

20. Bediüzzaman Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.35.

Meşverete dayalı cemaatlerde şahs-ı manevî havuzu, fertlerin zaafılarının birleşmesinden değil meziyetlerinin toplanmasından oluşan, sefine-i Nuh gibi emniyet edilen, metin, tevatür, urvetü’l-vüskâ olan bir yapılanmadır ve bu şahs-ı manevî, inayet-i ilahiyeye mazhardır.

Ahir zamanın fitnekâr hadise-
lerini ve deh-
şetli şahıslarını
tanımak, aldan-
mamak ve Risale-i
Nur'un şahs-ı
manevîsinin far-
kında olmak ancak
fütuhât ve fereci
siyasetten bekle-
meyen ve siyaseti
merkeze yerleştir-
meyen bir bakışla
mümkündür.

1: Nazarları hârice ve kemiyete ve hâli hazır siyasetine çekerek, keyfiyeti gizlemek ve hafife almak.

Kastamonu Lahikası'ndaki "Ciddi bir âlaka ile senin eskiden beri tek-
rar ettiğin bir ışık var, bir nur göreceğiz diye müjdelerin tevili ve tefsiri ve tâbiri, sizin hakkınızda belki iman cihetiyle, âlem-i İslâm hakkında dahi en ehemmiyetlisi Risale-i Nur'dur. Bu ışıktır, seni şiddetle alakadar etmiştir. Ve bu nurdur ki, eskide de tahayyül ve tahminin ile geniş dairede, belki siyaset âleminde gelecek mes'udâne ve dindarâne hâletlerin ve vaziyetlerin mukademesi ve müjdecisi iken, bu muaccel ışığı o müccel saadet tasavvur ederek eski zamanda siyaset kapısıyla onu arıyordun. Siyaset cazibesi seni aldattı." cümleleri, meselemiz hakkında mânidardır.²¹

Manevî ihtarla yazıldığı ifade edilen mezkûr mektupta, Ramazan-ı şerifte edilen duaların niçin kabul edilmediği izah edilir: Âhir zaman hadisâtı hakkında gelen rivayetlerin tevilleri mutabık ve doğru çıktıkları halde, ehl-i ilim ve ehl-i iman, siyaset cazibesine kapıldıklarından, onları görememiş ve bu durum Ramazan-ı şerifte ehl-i sünnetin selamet ve necatı için edilen duaların âşikâre kabulüne bir sed çekmiştir.

Ahir zamanın fitnekâr hadiselerini ve dehşetli şahıslarını tanımak, aldanmamak ve Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin farkında olmak ancak fütuhât ve fereci siyasetten beklemeyen ve siyaseti merkeze yerleştirmeyen bir bakışla mümkündür. Tarihçe-i Hayat'ta geçen: "Ve gelen rivayetlerden, onlara karşı çıkacak ve mukabele edecek olan hizbu'l-Kur'an hakkında 'O zamana yetiştiğiniz zaman, siyaset cânibiyle onlara galebe edilmez; ancak manevî kılıç hükmünde 'icaz-ı Kur'an'ın nurlarıyla mukabele edilir.' tavsiyesine mürâatla, Ankara'da teşrik-i mesai edemeyeceği için, kendisine tevdi edilmek istenen meb'usluk, Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye gibi Diyanetteki âzâlığı, hem vilayât-ı şarkiye vaiz-i umumiliği tekliflerini kabul etmez."²² cümleleri, Nur'un hareket tarzını ifade ettiği gibi, Kastamonu Lahikası'nda geçen "Hem madem bu zamanda her şeyin fevkünde hizmet-i imaniye en ehemmiyetli bir vazifedir. Hem kemiyet ise, keyfiyete nispeten ehemmiyeti azdır. Hem muvakkat ve mütehavvil siyaset âlemleri ebedî, daimî, sabit hidemât-ı imaniyeye nispeten ehemmiyetsizdir, mikyas olamaz, medar da olamaz." cümleleri bakış açısını ortaya koymaktadır.²³

Mektubat'ta dostun hassası ve şartının anlatıldığı bölümde "Katiyyen Sözlere ve envâr-ı Kur'anîyeye dair olan hizmetimize ciddi taraftar olsun ve haksızlığa ve bid'alara ve dalalete kalben taraftar olmasın; kendine de istifadeye çalışsın." denmektedir.²⁴ Oysaki kemiyete takılan, siyasetin câzibesine kapılan nazarların; adalet-i mahzâ mesleğini terk ederek, tarafgirlik marazıyla hâl-i âlemdeki haksızlıkları görmeyip kalbini haksızlık, bid'a ve dalalet taraftarlığına kaptırmak ve Üstadın dostu bile olamamak ihtimali vardır. Bu ise Kastamonu Lahikası'nda geçen "Taraftar nazarı, taraftar olduğu taraf cereyanın kusurunu görmez, zulmüne rıza gösterir, belki alkışlar. Hâlbuki küfre rıza, küfür olduğu gibi, zulme rıza olmak dahi zulümdür." uyarıları

21. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.50.

22. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.233.

23. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.113.

24. Bediüzzaman Said Nursî, *Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.575.

ve İhlâs Risalesi'nin devamı niteliğinde olan, "Kur'an-ı Hakîm'in tilmizlerini ve hâdimlerini ikaz etmek ve aldanmamak için yazılmıştır." cümleleri ile başlayan Hücûmât-ı Sitt'e'nin girişinde "Zalimlere meyletmeyin. Aksi hâlde Cehennem ateşi size de dokunur." ayeti ne denli sinsi ve dehşetli bir marazla karşı karşıya olduğumuzu ifade etmektedir.²⁵⁻²⁶

Şualar'da "Bunlar mı hakikat kahramanları ve dünyaya karşı meydan okuyan? Heyhat! Bunlar nerede, evliyaları bu zamanda âciz bırakan bu kudsi hizmet mücahitleri nerede?" diyerek, dost ise inkisar-ı hayale uğrar, muarız ise kendi muhalefetini haklı bulur." denildiği gibi, nazarları siyasi ve geniş dairelere çevirmek ve kanaatsizlik oluşturmak tehlikesinden bahseder.²⁷ Oysaki İhlâs Risalesi'nin başında "az, zayıf, kuvvetsiz ve fakir" olduğumuz ifade edilmekte ve Emirdağ Lahikası'nda ise "Bu vazifenin istinad ettiği kuvvet ve manevî ordusu, yalnız ihlâs ve sadakat ve tesânüd sıfatlarına tam sahip olan bir kısım şâkirtlerdir. Ne kadar az da olsalar, manen bir ordu kadar kuvvetli ve kıymetli sayılırlar." cümleleri ile bütün kuvvetimizi ihlâsta ve hakta bilmemiz gerektiği hatırlatılmaktadır.²⁸

2: Meyl-i tefevvuk, insanın yaratılışından ve fitratından kaynaklanan bir duygudur. Bazen şahıs bazen de grup merkezli bu duygu, istisnasız herkeste vardır ve bir imtihan sırrıdır. Kastamonu Lahikası'nda, mecazî nefsi emmârede şuursuz, kör hissiyat bulunduğunu ve akıl ve kalbin sözlerini anlayıp dinlemediğini izah ettikten sonra Üstad, kendisini misal olarak veriyor: "Hem on dakika zarfında, büyük bir mücâhede-i manevîde, benim cephemde, kırk ikilik bir top gibi düşmanlarıma atıp yol açtığı halde, o iki nefsi emmârenin, muvakkat bir gâflet fırsatında, hodgâmlık ve meyl-i tefevvuk gibi gayet zulümlü ve zulümatlı hissiyle, büyük bir şükür ve teşekkür yerine, 'Niçin ben atmadım?' diye, en çirkin bir riyâ ve rekabet damarını hissettim. Cenâb-ı Hak'a yüz bin şükür ediyorum ki, Risale-i Nur ve bilhassa ihlâs Risaleleri, o iki nefsin bütün desâisini izâle ve onların açtığı yaraları tedavi ettiği gibi, o bir dakika ve on dakikadaki hâletleri birden izâle etti. Ve manevî bir istiğfar olan kusurumu bildim. O hatanın muaccel cezası olan içindeki elemenden ve azaptan kurtuldum. Umum kardeşlerimize birer birer selam ederiz."²⁹

Onuncu Lemâ'daki şefkat tokatlarında Şamlı Hafız Tevfîk'in bölümünde kendisinin, yazı ile ilgili hususlarda sâir arkadaşlarına tefevvuk edeceğim diye gururkârane bir tavırdaki bulunduğunu belirttikten sonra, "Sekiz senedir ben, Üstadımın hem muhatabı, hem müsevvidi, hem mübeyyizi olduğum halde, sekiz ay kadar Nurlardan istifade edemedim. Ben de ve Üstadım da 'Bu neden böyle oluyor?' diye esbap arıyorduk. Şimdi kat'i kanâatımız geldi ki, o hakâik-i Kur'âniye nurdur, ziyadır. Tasannu, temellük, tezellül zulmetleri ile birleşmiyor. Onun için bu nurların hakikatlerinin meâli benden uzaklaşıyor tarzında bulunarak bana yabancı görünüyor, yabancı kalıyordu. Cenâb-ı Hak'tan niyaz ediyorum ki, bundan sonra Cenâb-ı Hak bana o hizmete layık ihlâs ihsan etsin, ehl-i dünyaya tasannu ve riyâdan kurtarsın." satırları ile, bu sinsi marazın herkesi etkilediği ifade edilmiştir.³⁰

25. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.208.

26. Hüd Suresi: 113.

27. Bediüzzaman Said Nursî, *Şualar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.501.

28. Bediüzzaman Said Nursî, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.456.

29. Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.335.

30. Bediüzzaman Said Nursî, *Lem'alar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.165.

Meyl-i tefevvuk, insanın yaratılışından ve fitratından kaynaklanan bir duygudur.

Bazen şahıs bazen de grup merkezli bu duygu, istisnasız herkeste vardır ve bir imtihan sırrıdır.

Nurun mes-
leğinde, şahsa
ait medihleri,
müfritâne âlî
makam vermeyi
bir kenara bırakıp
şahs-ı manevî
havuzu içerisinde
erimeyi başarmak
elzendir. Her
derdimizin derma-
nı olan Risale-i
Nur'un şahs-ı
manevîsi, bu
dehşetli imtihanın
bir ilacıdır.

Tefevvuk; üstünlük, meziyeti olma anlamına geldiği için, bir kemalât baş gösterdiğinde bu meyl-i tefevvuk mikrobu tev'em olarak ona bulaşmış hâlde gelir. Kimi zaman meziyet sahibi kişiler, meyl-i tefevvuk mikrobuna bulaşmayayım endişesiyle kendilerini bütün bütün geri çekerek düşman-ı gaddar olan "işî birbirine bırakmak" hastalığına yakalanıp meziyetlerinin zekâtını olsun hizmetten esirgeyen bir teşebbüssüzlüğün kucağına düşerler. Kimi zaman da bazı meziyet sahipleri, meyl-i tefevvuk sâikiyle şahs-ı manevî mesleğini zedeleyip şahsî meslek arayışlarının yolunu açarlar ve kendilerinde vehmettikleri meziyyâtın, bu meziyetlerden mahrum zevâtın teşekkül ettirdiği havuzda eriyip hebâ olmasına(!) razı olamazlar.

Nurun mesleğinde, şahsa ait medihleri, müfritâne âlî makam vermeyi bir kenara bırakıp şahs-ı manevî havuzu içerisinde erimeyi başarmak elzendir. Her derdimizin dermanı olan Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi, bu dehşetli imtihanın bir ilacıdır. Kastamonu Lâhikası'ndaki "Risale-i Nur şâkirtleri, en'e'yi, nahnü'ye tebdil ettikleri, yani enâniyeti bırakıp, Risale-i Nur dairesinin şahs-ı manevîsinin hesabına çalışması, ben yerine biz demeleri ve ehl-i tarikatin fena fi'ş-şeyh, fena fi'r-resul ve nefsi emmâreyi öldürmek gibi riyâdan kurtaran vasıtaların bu zamanda birisi de fena fi'l-ihvân, yani şahsiyetini kardeşlerinin şahs-ı manevîyesi içerisinde eritip öyle davrandığı için..." ifadeleri, mesleğimizi tarif etmektedir.³¹

Hem İhlâs Risalesi'nde Hz. Yusuf (as) bahsinde, hem de Birinci Hatve'de, enâniyet ve nefsi emareye asla güvenilmemesi dersi verilmektedir. Nazarları şahs-ı manevîye çevirmek için iğne ve lamba misali mükemmel bir örnektir. Lamba misalinde nasıl ki dört beş adamdan iştirak niyetiyle biri gaz yağı, biri fitil, biri lamba, biri şişe, biri kibrit getirip lambayı yaktılar. Her biri tam bir lambaya malik oluyor. "Böyle azim kâr, rekabetle ve ihlâssızlıkla kaçırılmaz." denmektedir. "Yoksa, hem şimdiye kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zâyî olur, devam etmez; hem şiddetli me'sul oluruz." ikazları, "şavt"ın son virajındaki bu meyl-i tefevvuk çelmesiyle ihlâs mesleğinin kırılarak geçmişteki kâr ve kazanımların zâyî olmasını engellemeye mâtuftur. Nasıl dünyevî bir kooperatifte, kooperatiften ayrılan üye, ödediği aidatlarını geri alır, kooperatifin kâr artışlarından istifade edemez. Allah korusun, aynen öyle de, şahs-ı manevî içerisinde her biri tam bir lambaya malik iken, bu şirketten ayrıldığında (yani ihlâs düsturlarından birini kırdığında) getirdiği miktar verilir, tam bir lamba elinden alınır. Artık bu fert, şahs-ı manevî eksenli bir mesleğin değil, şahsî bir mesleğin yolcusudur. Dehşetli bir sonuç olan bilmeyerek ehl-i dalaletle yardım etmek ihtimali de vardır. Kalbi, ruhu, aklı Risale-i Nur'a sâdiktir ve takdir de ediyordur ancak hissiyât-ı nefsiye damarlara ilişmesiyle; nefis ve hevâ ve his ve vehim aldatmıştır. Bunun çözümü, gemide çalışan bir hademe olarak kendini bilmek ve ihlâsın sırrını kendinde yerleştirmek mesleğindedir. Bu durumda olan dostların, kendilerini "kalblerinin sâfilîği ve samimiyet"leriyle -sözde- tesellileri, Mektubat'ta şöyle izah edilir: "O biçareler kalbimiz Üstatla beraberdir, fıkriyle kendilerini tehlikesiz zannederler... Kalbim sâfidir, Üstadımın mesleğine sâdiktir demesi, bu misale benzer ki: birisi namaz kılar-ken karnındaki yeli tutamıyor, çıkıyor, hades vuku buluyor. Ona 'namazın

bozuldu' denildiği vakit o diyor: Neden namazım bozulsun? Kalbim sâfidir, Üstadımın mesleğine sâdiktır.”³² Bediüzzaman, bu tür esassız yorumlarla kendilerini manen tehlikeye atanların, kendisini çok düşündürdüğünü ifade etmektedir. Yüksek yerden uçmak niyetiyle atlayan adam ölür; iyi niyet onu kurtaramaz.

Taalluk Eden Vazifelerimiz

Şahsımıza ait vazifelerimiz: Ubudiyet, insanın kesrete, sebeplere ve fe-naya bakan yüzünü vahdete, bekaya çevirmek olduğu gibi, ihlâs da bakış açımı-zı sebeplerden, kemiyetten, siyasetten şahs-ı manevîye ve Hak mesleğine çevirmektir. Kıymet ve ehemmiyet şahs-ı manevîye göre olur, prensibiyle nazarlarımızda mergup meta şahs-ı manevî olmalıdır. Şahs-ı manevî üze-rine olan tahşidat gayet azimdir. Sıhhatli bir şahs-ı manevînin ancak haklı şûra ile olabileceğini derk edip meşverete hablu'l- metin gibi sarılmayız, tesisine ve devamına tüm desteğimizi vermeliyiz. Sıhhatli bir birlik olmadı-ğında kemiyetin, gücümüzü kesir darbı gibi küçülttüğünü iyi bilmeliyiz. Bu görev, her bir talebenin kendi içinde yaptığı samimiyet sorgulamasıdır. Bu sorgulamayı Rabbimizin, haşır meydanında herkesin gözü önünde yapaca-ğın keskin olarak bildiğimizden, biz bu samimiyeti “Ölmeden önce ölünüz.” hadis-i şerifi muvacehesinde şimdiden kendimizde yerleştirmekle vazifeliiyiz. İlk hatvenin, “Nefsinizi temize çıkarmayın.” ile başlaması, bu meslekte enâniyet ve nefs-i emmâreye güven olamayacağını bildirmektedir. Sebeb-i mes'uliyetin 'ben' fikrinden çıktığını bilip ortada görülen fazilet, şeref ve başarıların 'biz' e tebdili için, özel tedbirler almalıyız. “Sizler ara sıra İhlâs ve İktisat Lem'alarını ve bazen Hücumât-ı Sitte Risalesi'ni mâbeyninizde beraber okumalısınız.” tavsiyelerini çok dikkate almalıyız.

Nurun yolunun anlatıldığı ilk hatvenin “Nefislerini temize çıkarmayın.” ayetiyle başlaması önemlidir. “Enâniyet ve nefs-i emmâre sizi aldatmasın.” ikazı, herkesin bu noktada aldandığı bir ortamda “Sizi de aldatmasın.” uya-rısıdır. Şualar'da “Ben sizin hatırınız için her birinizden on derece ziyade zahmet çektiğim halde, sizden hiç birinizin kusuruna bakmamaya karar verdim. Siz dahi, haklı veya haksız olsa benlik yapmamak, üstadımız olan şâkırtlerin şahs-ı manevîsi namına istiyorum.” hakikati, şahs-ı manevînin üzerimizdeki hakkı ve bize yüklediği enemizi eritmek vazifesidir.

Kardeşlerimize ait vazifelerimiz: Uhuvvet Risalesi'nin başında zik-redilen ayette geçen “O takva sahipleri, bollukta ve darlıkta bağışta bulu-nanlar, öfkelerini yutanlar ve insanların kusurlarını affedenlerdir.” düstu-ru çerçevesinde kardeşine yumuşak davranmak, müfritâne irtibat etmek, medar-ı itiraz noktaları izah etmek esastır. İhlâs Leması'nda “Olsa olsa kardeş kardeşe muavin ve zahîr olur, hizmetini tekmi eder; en yakın dost ve en fedakâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmert kardeş olmak iktiza eder.” diye sıralanan düsturlar, uhuvvet mesleğinin icab ettir-diği kardeşlerimize ait vazifelerimizdir. Meşveret ayetinde geçen “Allah'tan bir rahmet dolayısıyla, onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar

Nurun yolunun anlatıldığı ilk hatvenin “Nefislerini temize çıkarmayın.” ayetiyle başlaması önemlidir. “Enâniyet ve nefs-i emmâre sizi aldatmasın.” ikazı, herkesin bu noktada aldandığı bir ortamda “Sizi de aldatmasın.” uyarısıdır.

32. Bediüzzaman Said Nursî, *Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.700.

*“Hakkın hatırı
âlîdir, hiçbir
hatıra feda edil-
mez.” prensibi ile
hareket ederek,
şahs-ı manevînin
/meşveretin gıybe-
tine asla müsaade
etmemek ve bu
konuda kararlı
tutumla sebatın
güzel örneklerini
vermek gerekir.*

için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah’a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” ayeti, hareket prensibimizdir. ³³ Şualar’da geçen “Ve asıl hüner, kardeşini fena gördüğü vakit onu terk etmek değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmak, ehl-i sadâkatin şe’nidir.” cümleleri, meselemiz hakkında çok manidardır. Hem o kardeşlerimizi hem de şahs-ı manevînin izzetini korumak maksatlı Kastamonu Lahikası’nda geçen şu satırlar, Risale-i Nur’un daire ve tabakalarının çok geniş olduğu ifade etmektedir: “Az bir kusurla düşman sınıfına iltihak etmemek için, dışarıya atmayınız. Fakat Risale-i Nur’un erkânlarında ve haslarındaki esrarlar ve nazik tedbirlere onları teşrik etmemek gerektir.” ³⁴

Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da kardeşlerimize fevkalâde âlî makamlar vermemek ve haddi aşacak sorumluluklar yüklememektir. Aksi halde kardeşlerimizi manen tehlikeye atmış, şahs-ı manevî / meşveret mesleğinden sapmalarına zemin ihzar etmiş oluruz ki bu durum, onları hakiki sevmemek ve imtihanlarını zorlaştırmak demektir.

Şahs-ı manevîye ve meşveret mesleğine ait vazifelerimiz: Mesleğimizin aziz olduğunu bilip şahs-ı manevînin izzetini, kardeşlerin hukukunu ve Kur’an’ın hürmetini korumak için azmetmek, mesleğe karşı vazifemizdir.

“Hakkın hatırı âlîdir, hiçbir hatıra feda edilmez.” prensibi ile hareket ederek, şahs-ı manevînin /meşveretin gıybetine asla müsaade etmemek ve bu konuda kararlı tutumla sebatın güzel örneklerini vermek gerekir. Boynumda bir akrep olsa ısırmadan atılsa memnun olmalıyız, prensibi ile, şahsî meselelerde mülayim ve uysal olmak ancak şahs-ı manevîye ait meselelerde kesin tavrını koymak, meşveret kararlarının haklılığını savunmaktan önce, meşveret müessesesinin hukukunu savunmak yani meşveret kararlarını medar-ı münakaşa ettirmemek gerektir. “Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler.” ayetinin prensibi ile meşveretin ve şahs-ı manevînin izzetini korumak lazımdır. ³⁵ Başka şahs-ı manevî ve meşveret kurumu olmadığını bilip eğer insaf düsturu yerleşmişse şahs-ı manevî kararlarına mutlak itaat mecburiyeti - Risale-i Nur’dan yerlerini göstermekle- izah edilmelidir. Tekrar müzakere edilmesi düşünülen görüşler varsa, meşru meşveret zemininde yeniden müzakere edilene kadar, önceki kararı benimsemek ve savunmak, yani meşveret sistemini yıpratmamak elzemdir.

Meşveret kararlarına muhalefete temayül edenler, rey sahibinin kendi reyini beğenmesini fitne olarak zikreden hadis-i şerifi hatırlamalı; Bediüzzaman’ın “Ey millet, biz şimdi kalın şeridiz. Her kim muhalefet ile veyahut hodserâne ile bunu zayıf etse, umumun hakkına affolunmaz bir cinayettir” ³⁶ ikazına kulak vermeli; meşveretten sonra azmetmenin Allah’ın bir emri olduğunu ifade eden “İş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah’a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” ayet-i kerimesinin emrine boyun eğmelidir.

33. Al-I Imran: 159.

34. Bediüzzaman Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.360.

35. Furkan Suresi: 72.

36. Bediüzzaman Said Nursi, *Eski Said Dönemi Eserleri*, Nutuk, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.176.

Meşveret kararlarına hâriçten yapılan itiraz ve hücumlardan etkilenmek ve Üstadımızın “Aziz, sıddık kardeşlerim!” hitabına mâsadak sıddıklar safına dahil olabilmek için Sünuhat’ta geçen “Zaman cemaat zamanıdır. Hâkim, ruh-i cemaatten çıkmış, az mütehasşis, sağırca, metin bir şahs-ı manevidir ki, şûralar o ruhu temsil eder” hakikatini, meşveret mesleğinin bir düsturu olarak imtisal etmeliyiz.³⁷

Bediüzzaman 14. Şuada, şahs-ı manevinin kıymetini ve üstadlığını ortaya koymak için şu gelen satırlarda ezberimizi bozup havsalamızı zorluyor. “Aziz, sıddık kardeşlerim, Şimdi namazda bir hâtıra kalbe geldi ki: Kardeşlerin, ziyade hüsn-i zanlarına binâen, senden maddî ve manevî ders ve yardım ve himmet bekliyorlar. Sen nasıl dünya işlerinde hasları tevkil ettin, erkânların meşveretlerine bıraktın ve isabet ettin; aynen öyle de, uhrevî ve Kur’ânî ve imanî ve ilmî işlerinde dahi Risale-i Nur’u ve şakirtlerinin şahs-ı manevîlerini tevkil eyle, o halis muhlis hasların şahs-ı manevîleri, senden çok mükemmel o vazifeni kendi vazifeleriyle beraber yaparlar. Hem, daima da şimdiye kadar yapıyorlar. Meselâ, seninle görüşen, muvakkat bir dirhem ders ve nasihat alsın, Risale-i Nur’dan, bir cüz’ünden yüz dirhem ders alabilir. Hem, senin yerinde ondan nasihat alır, sohbet eder. Hem, Nur şakirtlerinin hasları, bu vazifeni her vakit yapıyorlar. Ve inşaallah, pek yüksek bir makamda bulunan ve duası makbul olan onların şahs-ı manevîleri, daimî beraberlerinde bir üstat ve yardımcıdır diye, ruhuma hem teselli, hem müjde, hem istirahat verdi.”³⁸

Sonuç

‘İnsanlar helâk olur; ancak, bilenler hariç. Bilenler de helâk olur; ancak, bildiklerini yaşayanlar hariç. Bildiklerini yaşayanlar da helâk olur; ancak, ihlâslı olanlar hariç. İhlâslı olanlar da her an onu kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadırlar.’³⁹ hadis-i şerifi, ihlâsın en mühim ve sürekli bir esas olduğunu gösteriyor. 21. Lem’anın sonunda Üstadımız, “Cenâb-ı Erhamürrahiminden bütün Esmâ-i Hüsnâsını şefaathçi yapıp niyaz ediyoruz ki, bizleri ihlâs-ı tâmmeye muvaffak eylesin. Âmin!” yakarıyla ihlâsı korumak için bütün Esmâ-i Hüsnâ’yı imdada çağırıyor.

İnsanoğlunun –ki meşveret ile emrolunacaktır- yaratılışının anlatıldığı Bakara suresinde, Cenâb-ı Hakk’ın meleklerle müsabehesinin ve bir nevi istişaresinin ifade edildiği ayetlerin devamında gelen ve İşârât’ül-İcaz’da “Güya her Söz, manen şu ayetten başlıyor.” denen “Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur.”⁴⁰ ayeti; sarîh manasının dışında işarî ve zîmnî manada sanki bize “Ey Şahs-ı manevî, Ey meşveret! Biz senin fikrinde fânîyiz, senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir fikrimiz olmaz!” dedirtiyor ve bu gibi manaları hâtıra getiriyor.

37. Bediüzzaman Said Nursî, *Eski Said Dönemi Eserleri, Sünubat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.486.

38. Bediüzzaman Said Nursî, *Şualar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.768.

39. Keffî’l-Hafa, 2:312.

40. Bakara Suresi: 32.

‘İnsanlar helâk olur; ancak, bilenler hariç. Bilenler de helâk olur; ancak, bildiklerini yaşayanlar hariç. Bildiklerini yaşayanlar da helâk olur; ancak, ihlâslı olanlar hariç. İhlâslı olanlar da her an onu kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. hadis-i şerifi, ihlâsın en mühim ve sürekli bir esas olduğunu gösteriyor.

Abstract

The Epistle of Sincerity that has been noted in the Risale-I Nur to be read every fifteen days is a text possessing the mystery of enlightening. In almost every part of the Risale-I Nur the flashes of this epistle can be noticed overtly or covertly. These flashes shine more when readings are done together with great care and in negotiation. The original foundation of the profession and path of the Risale-I Nur has been laid down in this epistle. Therefore the Epistle of Sincerity can also be described as “Epistle of Corporate Body” or “Epistle of Counselling” or “Epistle of profession and path”

Key Words: Sincerity, counselling, corporate body, brotherhood, profession and path

